

Coetus Theologorum, Budapest, 2011

A Coetus Theologorum idei konferenciájának időpontja július 4–7. napjaira esett. A soron következett budapesti házigazda, a Károli Gáspár Református Egyetem Hit-tudományi Kara ezennel úgy döntött, hogy a Coetus Theologorum témáját ne tudományszerű előadások határozzák meg, hanem az együttlét idejét egymás intézményeinek jobb megismerésére és a közös ügyeknek megtervezésére szolgáljon. Ezért témája a következő volt: A teológiai intézmények sajátosságai és az együttműködés további feltételei.

A budapesti kar annak ellenére döntött így, hogy a Coetus tagjainak nagy része többször is kifejezésre juttatta az elmúlt években: fontos a közös ügyek megbeszélése, de ne maradjon el egy előre kijelölt teológiai téma körüljárása. Ez az igény ismét megfogalmazódott, s dr. Márkus Mihály pápai teológiai tanár rögtön jelezte is, hogy amennyiben ezen a Coetuson a lelkészképzéssel kapcsolatos kérdéseinkről folytatunk párbeszédet, bevezetőül rövid előadással készült: A lelkészképzésről – szokatlan módon (az előadást ld. a beszámoló után).

A szokás szerint, minden napot áhítat nyitott és zárt. A reggeli és esti áhítatokon a teológiák egy-egy tanára szolgált beosztás szerint. A teológiákról szóló beszámolók sorát Kolozsvár kezdte. A Kolozsvári Protestáns Teológia helyzetét Adorjáni Zoltán dékán ismertette. Először az intézet akkreditálásának folyamatát foglalta össze:

„Intézetünk egyetemi rangjának megtartása és az újabb felsőoktatási követelmények szerinti törvényesítésének első lépését 2002 tavaszán tettük meg dr. Kovács László Attila tanár rektorsága idején, amikor [...] megtörtént az Intézet első kiértékelése. Ez az elkezdett munka azonban megszakadt 2002 őszétől 2006 őszéig. E lepörgött négy esztendő folyamán olyan rendelkezések születtek, amelyek még szigorúbb feltételekhez kötötték az egyetemi rang megtartását. A következő években pedig az európai oktatási rendszerhez való igazodás emelte még magasabb szintre a követelményeket. Ilyen körülmények miatt fáradozunk immár 5 esztendeje egyetemi rangú teológiai képzésünk elismertetése (akkreditáltatása) érdekében. Viszont – mindenféle eddigi félretájékoztatás és hamis hír ellenében – azt kell tudnia mindenkinek, hogy Intézetünk az elmúlt években sem veszítette el egyetemi rangját, s érvényesek az általa kiadott oklevelek. [...] Az elmúlt egy esztendőben egyrészt nagy előrelépéseknek és megvalósításoknak örvendhettünk, másrészt újabb feladatokkal és gondokkal szembesültünk. [...]

Noha már 2009. április 1-én leadtunk Bukarestben az 1174 oldalas akkreditációs iratcsomót, hogy megszerezhessük Teológiánk intézményi elismertetését, s a minőségellenőrző bizottság ismét kiszállt Intézetünkbe, a Hivatalos Közlönyben csupán 2010. aug. 16-án jelent meg, hogy a Kolozsvári Protestáns Teológia az új feltételek szerint is elismert egyetem. Ez volt a feltétele annak, hogy továbbléphessünk és benyújthassuk a kétéves magiszterképzés elismertetésére vonatkozó újabb iratcsomót. (Tudniillik a romániai teológiai képzés kétlépcsős: 4 éves alapképzésből és 2 éves magiszteri képzésből áll.) A magiszteri képzés elismertetését csak akkor kezdhettük el, amikor már megtörtént az intézmény és alapképzés programjának elismerése.

2010. dec. 27-én értesítést kaptunk arról, hogy elkészíttethetjük az Intézet száraz pecsétjét, amelyet okleveleinkre nyomhatunk. Ezt 2011. jan. 25-én vehettük kézbe.

2011. febr. 17-én leadtuk Bukarestben a magiszteri képzés dokumentációját. A vizsgálóbizottság április 8-án szállt ki Intézetünkbe, majd április 21-én meg is született

a határozat arról, hogy magiszterképzésünk programja is elismerést nyert.¹ Mindezekkel megvalósult az intézmény és a teljes képzés új követelmények szerinti akkreditálása.”

Kolozsváron nem változott a régi felvételi vizsga gyakorlata. Erről a dékán a következőket mondta:

„A felvételi vizsgát 2010 júliusában és szeptemberében tartottuk. Az utóbbi években nemcsak azt tapasztalhattuk, hogy kevesebb ifjú jelentkezett felvételire, hanem azt is, hogy többek felkészültsége hiányos volt az egyházi tárgyakból. Arra kértük tehát lelkipásztor testvéreimet, hogy – egyrészt – határozottabban irányítsák a Teológia felé a tehetséges és lelki vonatkozásban arravaló ifjakat, ugyanis nem mindegy, hány jelentkezőből választjuk ki a jövődöbéli hallgatókat. Az elmúlt két évben nem tudtuk betölteni a kiírt erdélyi helyeket. Másrészt nagyobb figyelemmel kövessék az ifjak felkészülését biblia-, hitvallás- és énekismeretből. Ugyanis egyre gyakoribb jelenség, hogy az ifjak felkészületleneknek bizonyulnak ezeken a próbákon. (A jelenség a vallásoktatásunk helyzetét is tükrözi.) Korábban inkább a magyar nyelv és irodalom terén mutató hiányosságok miatt estek ki többen.

Mivel csökkent a teológiai felvételi iránti érdeklődés, elhatároztuk, hogy a gyülekezetekbe és református kollégiumokba való kiszállásokkal fogjuk „népszerűsíteni” magunkat a többi egyetemhez hasonlóan. Ezt a feladatot egy erre kijelölt diákcsoport vállalta fel, akik bemutatják a teológián folyó tevékenységeket. Kiszállásaik költségeit egy megnyert pályázatból fedezzük. Reméljük, hogy a kezdeményezés meghozza majd gyümölcsét.

Az elmúlt évben már említettem azt a jelenséget, hogy erdélyi, s még inkább királyhágómelléki ifjaink szép számmal mennek tanulni a magyarországi teológiákra, főleg Debrecenbe. Ez korábban többnyire leszabályozott keretben történt a püspökök jóváhagyásával, illetve egyéb alkalmazási távlatok szem előtt tartásával. Tudjuk, hogy a tanuláshoz való jog – önmagában – megengedi ezt a lehetőséget, főleg a határok megnyitása után. Azonban megengedhetetlen, hogy (vad)kapitalista szabad verseny érvényesüljön a református teológiák között. Egyesült Magyar Református Egyházunkban testvérként kell élnünk egymás mellett, az evangélium szerint. Ha a lelkipásztori szolgálatra készülő ifjaink egy része Magyarországra jelentkezik teológiai képzésre, ez – egyebek mellett – az erdélyi lelkészképzés sorvadását eredményezheti és Intézetünk létét is veszélyeztetheti. Ennek ismételt hangsúlyozását azért is tartom szükségesnek, mert miután már közzétettük az ideai felvételi tájékoztatót, a Királyhágómelléki Egyházkerület Igazgatótanácsa, anélkül, hogy erről a többi fenntartó egyházzal konzultált volna, és anélkül, hogy meghívta volna ülésére Intézetünk hivatalos képviselőjét, elnapolta a 2011–2012-es tanév I. évesei számának meghatározását, és ezt a feladatát a jún. 17-re tervezett közgyűlés hatáskörébe utalta. Így az Intézetünkbe felvételizni készülő királyhágómelléki ifjakat bizonytalanságba sodorta. Némelyikük ilyen kérdéssel fordult kétségbeesetten a Teológia titkárságához, és ez meglepett bennünket: Igaz-e az a hír, hogy a Teológia nem hirdet felvételi vizsgát a királyhágómellékiek számára? Ha a királyhágómellékiek felvételije egyszer bizonytalanná válik, vajon az ifjak nem fognak-e még inkább Magyarországra, a biztosra menni a jövődöben, ahol – ráadásul – felvételi vizsgát sem kell tenni?

¹ A *Hivatalos Közlöny* ezt 2011 őszén tette közzé.

A jelenséget szóvá tettem a Romániai Országos Lelkészértekezleti Szövetség 2011. ápr. 27–28-án tartott értekezletén, felvázolva ennek következményeit, és azt is: a fenntartó kerület részéről méltatlannak tartjuk, hogy miután megszereztük az akkreditációt, ilyen hozzáállást tapasztalunk az Intézet irányában. Ez a viszonyulás azért ad okot aggodalomra, mert éppen ilyen jelenség következtében csappant meg az evangélikus hallgatók száma és sorvad az Evangélikus Kar. Ebben a tanévben összesen 5 evangélikus hallgatónk volt a IV. és a VI. évfolyamon, ezek közül most 2 VI. éves végez, és nem valószínű, hogy 1-nél több evangélikus ifjú jelentkezne a nyári felvételre.² Arra kértem tehát ft. Pap Géza püspök urat, hogy folytassa a gond megtárgyalását és kezelésének módozatát a Konvent keretében.”

A komáromi Selye János Egyetem keretében működő Református Teológiai Karról Molnár János dékán számolt be. Működésüket, mint tudott, az állam finanszírozza. A lelkészképzés osztatlan, amelynek végén a lelkészjelöltek magiszteri oklevelet szereznek. Vallástanárképzésük, amely két esztendeje akkreditált, kétlépcsős a bolognai rendszer szerint: három év alapképzés és két év magiszteri, és nemrégén alapképzésű diakóniai, missziológiai és szociális munka szakot is sikerült akkreditáltatniuk.

A Pápai Református Teológiai Akadémiáról Hanula Gergely tanár szólt. Náluk a következő sajátosságok érvényesülnek: a lelkészi munkára készülő hallgatók tanulmányaihoz egyhetes gyülekezeti gyakorlat kapcsolódik a harmadik tanévtől; a hallgatóknak fő- és melléktárgyak közül kell választaniuk, és felsőfokú nyelvvizsgát követelnek meg tőlük.

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem, amelyről Fazekas Sándor rektor számolt be, beindította az ún. minorképzést. Ezt a tanulmányi formát azok választhatják, akik a teológiai tudományok iránt érdeklődnek, illetve azoknak kell elvégezniük, akik a doktori iskolájukba kívánnak jelentkezni, viszont nem rendelkeznek teológiai diplomával. Továbbá erre a szakra iratkozhatnak be azok a jelentkezők is, akik etikatanári képzésben szeretnének részesedni, tudniük arra való tekintettel, hogy kilátásban van az iskolai etikaoktatás bevezetése. Körültekintő munkát és sok energiát igényel a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola integrálása a Hittudományi Egyetembe. Szempontjuk az, hogy a tanítóképző ténylegesen egyházivá, egyetemi szintű és fenntartható oktatássá legyen. A tanítóképzés nem karként fog működni. A Kölcsey és a Hittudományi Egyetem összekapcsolódása intézeti egyesülés szintjén történik. Felmerült még egyetemükön egy szűkebb körű kommunikáció szakoktatás beindításának gondolata is.

A Kolozsvári Teológia által közzétett gondokra a rektor a következőkkel reflektált: Debrecen azért vonzza az erdélyi és királyhágómelléki hallgatókat, mivel őket is ugyanazok a jogok és juttatások illetik meg, akárcsak a magyarországiakat; emellett más, általuk felkínált szakképzést is kívánnak szerezni; és nem tartja helyes útnak azt, hogy a teológiák között felmerült gondokat adminisztratív tiltások és korlátozások igyekezzenek megoldani, hanem ezek helyett jó cserediák-programok kidolgozására kellene törekedni.

A Sárospataki Református Teológiai Akadémiáról Győri István professzor azt mondta el, hogy lelkészképzés mellett hároméves katekéta (lelkipásztori munkatárs) képzés működik (72 hallgató). Beindítottak még református közösségsszevezési képzést (28 hallgató) és kétéves presbiterképző népfőiskolát (38 személy). Utóbbiak évente hét

² Utóbb értesültünk arról, hogy a Királyhágómelléki Egyházkerület Közgyűlésén 2 férfi- és 1 nőhelyet határoztak meg a 2011–2012-es tanévre.

tömbösített konzultációra járnak fel az akadémiaira, és a képzés lezárásakor bizonyítványt állítanak ki azok számára, aki elvégezték ezt.

Akadémiájukon szervezeti változtatást eszközöltek, ami azt jelenti, hogy a tanszék helyett három intézet működik: bibliai, történelmi és rendszeres, valamint gyakorlati teológiai. Továbbá ápolják a rövidebb, két-három hetes és a hosszabb, féléves, valamint az Erasmus-program biztosította diákcsereit.

A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karáról Békési Sándor dékán számolt be. Karukon lelkészképzés, protestáns teológusképzés, valamint levelezői hittanár-képzés folyik az alsó és felső iskolai osztályok számára. Összesen 124 hallgatójuk volt a 2010–2011-es tanévben (beleértve a doktorandusokat is). Az új tanévben mintegy 30 elsőévesre számítanak.

Mint minden esztendőben, a teológusok kicserélhették egymás között kiadványaikat. A szervezők város- és múzeumlátogatási lehetőségeket kínáltak fel a tanárok családtagjai számára. Július 6. pedig kirándulási nap volt. A Coetus résztvevői autóbusszal utaztak Visegrádra és Esztergomba, este pedig hajón tértek vissza Budapestre.

Adorjáni Zoltán

A Coetus Theologorum tagjai és családtagjaik a visegrádi várban